

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

Βίωση τῆς «ἐν Χριστῷ» ἐλευθερίας ἀπό τό διωκόμενο καί ἡ προσδοκία τῆς ἀναστάσεως. Στή διάρκεια τῶν διωγμῶν Χριστιανοί κάθε ἡλικίας καί φύλου, χωρίς νά ἐξαιροῦνται καί τά παιδιά, ἔδειξαν πῶς ἤξεραν ὅχι μόνο νά ζοῦν, ἀλλά καί νά πεθαίνουν. Δέν εἶναι μόνο ὅτι βάδισαν ἀπλῶς στό θάνατο, θαυμαστό εἶναι τό πῶς βάδισαν. Μέ πίστη καί μέ αὐτοθυσία πρωτοφανή, μέ θάρρος καί μέ γενναιότητα, μέ χαρά καί μέ ὕμνους. Ἐχαιραν γιατί ἀξιῶθηκαν νά πάθουν κι αὐτοί κάτι γιά τόν Κύριο, ὅπως ὁ ἀπόστολος Παῦλος, πού ἔγραφε «χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου». Δέν ἔμειναν δέσμοι τοῦ φθαρτοῦ κόσμου, ὑποταγμένοι στό ἐγώ καί στίς βιολογικές ἀνάγκες, ἀλλ' ἐλεύθερα δέχτηκαν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἀγάπη καί ἐλευθερία. Δέχτηκαν τό κάλεσμα νά ἀπαρνηθοῦν τόν ἑαυτό τους καί νά σηκώσουν τό σταυρό τῆς θυσίας, μετέχοντας ἔτσι στό σταυρό τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἐλεύθερη ἀποδοχή τοῦ μαρτυρίου εἶναι νίκη πάνω στό Ἐγώ. Νίκη πάνω στό ἔνστικτο. Ὁ μάρτυρας, χάνοντας τή βιολογική ζωή, βρίσκει τήν ἀληθινή ζωή. Ὄταν, μετά ἀπό πολλά βασανιστήρια, ρωτοῦν τόν πρεσβύτερο Πιόνιο, γιατί σπεύδει στό θάνατο, ὁ ἅγιος πού ὁραματίζεται τή νέα ζωή, ἀπαντᾷ: Ὅχι στό θάνατο, ἀλλά στή ζωή! Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος παρακαλεῖ τοὺς Χριστιανούς τῆς Ρώμης νά μὴν τόν ἐμποδίσουν νά φτάσει στή ζωή, γιατί ὁ Χριστός εἶναι ἡ ζωή τῶν πιστῶν. Ὁ Χριστός ἐκούσια καί ἀπό ἀγάπη θυσιάστηκε γιά τή σωτηρία μας. Οἱ μιμητές Του, οἱ μάρτυρες, ἐκούσια καί μέ θαυμαστή γαλήνη δέχτηκαν τό μαρτύριο γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό ἡ θυσία τους εἶναι ἡ μεγαλύτερη συνέπεια στό πιστεῦν τους, καρπός τῆς βιώσεως τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ μάρτυρας μέ τή θυσία του μετέχει ὅχι μόνο στό θάνατο, ἀλλά καί στήν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Ἡ χριστιανική πίστη προσφέρει τή δύναμη στὸν ἄνθρωπο νά ἐξουδετερώσει τό θάνατο, καί ξεπερνώντας τον νά ζήσει προκαταβολικά τό θρίαμβο τῆς ἀναστάσεως πού εἶναι ζωή αἰώνιας νίκης.

Ἀγωνιστικό φρόνημα καί ἐνθουσιαστικές τάσεις. Ἡ γνώμη ὅτι οἱ Χριστιανοί ἔσπευδαν στό μαρτύριο ἀπὸ ἀδιαφορία γιά τὴν ἐπίγεια ζωή, δὲ βρίσκει πουθενά στήριγμα στή διδασκαλία καί στήν πράξη τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Ὁ Χριστιανισμός δὲ θεωρεῖ αὐτὴ τὴ ζωή κακὴ, ἀλλὰ ωραία, ἀφοῦ ὁ Θεός δημιούργησε τά πάντα «καλὰ λίαν». Ἡ παραμονή σ' αὐτό τὸν κόσμο

ἐπιβάλλεται σάν ὑποχρέωση τοῦ Χριστιανοῦ, προκειμένου νά διαδοθεῖ τό Εὐαγγέλιο καί νά διατηρηθεῖ τό ἀνθρώπινο γένος. Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία ἀπαγόρευε τήν ἐκούσια προσέλευση στό μαρτύριο. Ὁ ἅγιος Κυπριανός λέγει: «Ὁ Θεός δέν ἀπαιτεῖ τό αἷμα ἡμῶν, ἀλλά τήν πίστιν». Ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρέας χαρακτηρίζει τήν ἐκούσια παράδοση ὡς αὐτοκτονία.

Οἱ μάρτυρες δέν ἀπέφευγαν τό μαρτύριο, γιατί πίστευαν στή συνέχεια τῆς ζωῆς πέρα ἀπό τό θάνατο. Ἐπαιρναν δύναμη ἀπό τή βεβαιότητα, ὅτι θά ἀκούσουν τήν ἡμέρα τῆς κρίσεως νά μιλά γι' αὐτούς ὁ Χριστός μπροστά στόν οὐράνιο Πατέρα. Ἡ πίστη αὐτή δημιουργοῦσε ἀπαράμιλλο ἀγωνιστικό φρόνημα καί ἐνίσχυε τίς ἐνθουσιαστικές τάσεις. Ὅταν ὁ ἀνθύπατος τῆς Σμύρνης ἀπειλοῦσε τόν ἅγιον Πολύκαρπο ὅτι θά φέρεи θηρία νά τόν κατασπάραξουν ἂν δέ θυσιάσει, ἀπάντησε: «Φέρε τα. Γιατί εἶναι ἀδύνατο νά μετανοήσω καί νά μεταπηδήσω ἀπό τά καλύτερα στά χειρότερα». ¹ Τέτοιος ἔρωτας γιά τά οὐράνια ἀγαθά πλημμύριζε τήν ψυχή τους, ὥστε στίς στιγμές τοῦ μαρτυρίου προσεύχονταν νά τά ἀπολαύσουν καί οἱ διώκτες. «Σωτηριῶδης ἀπόφασις» θεωρεῖται ἡ καταδίκη. Εἶναι μιά ἐγγύηση γιά τή σωτηρία τους, ἀφοῦ ἡ ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου δέ θεωρεῖται ἡμέρα θανάτου, ἀλλά ἀναστάσεως καί γεννήσεώς του στήν πραγματική ζωή.

Δέν ἦταν θαυμαστή ὁμως μόνο ἡ στάση τῶν μαρτύρων, ἀλλά καί τῶν ἄλλων Χριστιανῶν, πού ἔσπευδαν νά συμπαρασταθοῦν στούς φυλακισμένους ἢ δικάζόμενους ἀδελφούς τους. Ἀπό τούς πρώτους αἰῶνες ἡ Ἐκκλησία γινώρισε τό «εἰσπηδητικό μαρτύριο», σύμφωνα μέ τό ὁποῖο Χριστιανοί, γεμάτοι ἐνθουσιασμό, ὁρμοῦσαν ἀπό τό ἀνώνυμο πλῆθος στό στάδιο, δηλώνοντας τή χριστιανική ιδιότητά τους. Ἡ Ἐκκλησία ἀπέτρεπε τούς Χριστιανούς ἀπό τό εἰσπηδητικό μαρτύριο. Ὅμως αὐτό παρουσιάστηκε ὡς ἀπόδειξη τοῦ ἀγωνιστικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τους, πού μεταδιδόταν ἀκόμα καί στούς ἐθνικούς θεατές καί τούς ἴδιους τούς δημίους τους ².

Ἐσχατολογική θεώρηση τῆς ζωῆς καί τῶν παθημάτων. Γιά τό μάρτυρα ὑπάρχει ἡ πίστη πῶς ἂν θέλουμε νά σώσουμε πραγματικά τήν ψυχή μας, πρέπει νά τή χάσουμε. Οἱ κοινωνοί τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ γίνονται

1. «Μετα χυρας καί γελωτος καί εὐφροσύνης» ἄκουσαν τήν καταδικαστική ἀπόφαση οἱ Χριστιανοί τῆς Θηβαΐδας. «Φαιδρῶ προσώπῳ καί διαθέσει εὖ μάλα προθυμοτάτῃ» ὁδηγεῖται στό μαρτύριο ὁ μάρτυς Ρωμανός. Ἡ Ἀγαθονίκη «ἀγαλλιωμένη ἐφήπλωσεν ἑαυτήν ἐπὶ τό ξύλον».

2. Στό «Μηναιῖο» διαβάζουμε ὅτι «ὁ ἅγιος Λαοδίκειος, ὁ δεσμοφύλαξ, ξίφει τελειοῦται», «οἱ ἅγιοι Θεότιμος καί Θεόδουλος οἱ ἀπό δημίων πιστεύοντες, πυρί τελειοῦνται». Ἐνας ἀπό τούς φρουρούς τῶν 40 μαρτύρων μέ τήν ὁμολογία «καί ἐγώ εἶμαι Χριστιανός» ρίχνεται στήν παγωμένη λίμνη μαρτυρώντας γιά τό Χριστό. Σημ. Βλέπε περισσότερα στό ἔργο τοῦ Σολτζενίτσιν «Ἀρχιπέλαγος Γκούλακ».

Τό παρεκκλήσι τοῦ Κορνηλίου στήν Κατακόμβη τοῦ Ἀγίου Καλλίστου

καί κοινωνοί τῆς δόξας του. Ὁ Ἀπ. Παῦλος γράφει: «... οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι» (Ρωμ. 8,18). Κάθε θυσία στὸν κόσμον αὐτό χάρι τοῦ Χριστοῦ παίρνει ἀπ' αὐτόν «καρπὸ ἑκατονταπλασίονα» (Ματθ. 19,29). Ὁ Χριστιανὸς βλέπει ὅλα στὸν κόσμον μέσα ἀπὸ τὸ πρίσμα τῆς αἰωνιότητος. Ἐτσι γιὰ τὸ μάρτυρα ὁ θάνατος δὲ νοεῖται σάν καταστροφή, ἀλλὰ σάν γέφυρα μεταβάσεως ἀπὸ τὴ γῆ στὸν οὐρανὸ, ἀπὸ τὴν ξενιτιά, στὸ σπίτι τοῦ Θεοῦ πατέρα, στὴ μόνιμη πατρίδα. Κατὰ τὴν ἀρχαία παράδοση τὸ μαρτύριο θεωρεῖται «βάπτισμα αἵματος» καὶ ὁ μάρτυρας μπαίνει ἀμέσως στὴν οὐράνια βασιλεία.

Ἑρωτήσεις

1. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μάρτυρες ἦταν νέα παιδιά. Τί ἦταν ἐκεῖνο πού τοὺς ἐνεπνευσε τὴν ἀγωνιστικὴ τους διάθεση;
2. Τί ἀποδεικνύει ἡ βία γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση μιᾶς ιδέας, γιὰ κεῖνον πού τὴ χρησιμοποιεῖ;
3. Οἱ μάρτυρες ὑπέμεναν τὰ βασανιστήρια μέ χαρά. Γιατί;

Κείμενο

«... Σέ τίποτα δέ θά μέ ὠφελήσουν τὰ εὐχάριστα πράγματα τοῦ κόσμου, οὔτε οἱ βασιλεῖες αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Εἶναι ὥραϊο γιά μένα νά πεθάνω γιὰ χάρι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρά νά βασιλεύω σ' ὁλόκληρη τὴ γῆ. «Γιατί, τί ἔχει νά ὠφεληθεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἂν κερδίσει ὁλόκληρο τὸν κόσμον, χάσει ὁμως τὴν ψυχὴ του;» Ποθῶ τὸν Κύριο, τὸν Υἱὸ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Πατέρα, τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ἀποζητῶ Ἐκεῖνον πού πέθανε γιά μᾶς. Ἐπιθυμῶ Ἐκεῖνον πού ἀναστήθηκε γιά μᾶς. Συγχωρεῖστε με, ἀδελφοί· μὴ μέ ἐμποδίζετε νά φτάσω στὴ ζωὴ. Γιατί ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἡ ζωὴ τῶν πιστῶν. Μὴ θελήσετε νά πεθάνω· γιατί θάνατος εἶναι ἡ ζωὴ χωρὶς τὸ Χριστό. Ἀφοῦ θέλω νά ἀνήκω στό Θεό, μὴ μέ προσφέρετε στὸν κόσμον. Ἀφῆστε με νά πάρω καθαρὸ φῶς. Ὅταν φτάσω ἐκεῖ, θά εἶμαι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ». (Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, ΒΕΠ 7,304-305. Μετ. Ἑ. Θεοδώρου).

